

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Krizlere Rağmen Gelişmeyi Sürdürmek

Stratejik Düşünce Enstitüsü Sunumu

Doç.Dr.Erdem BAŞÇI

Başkan Yardımcısı

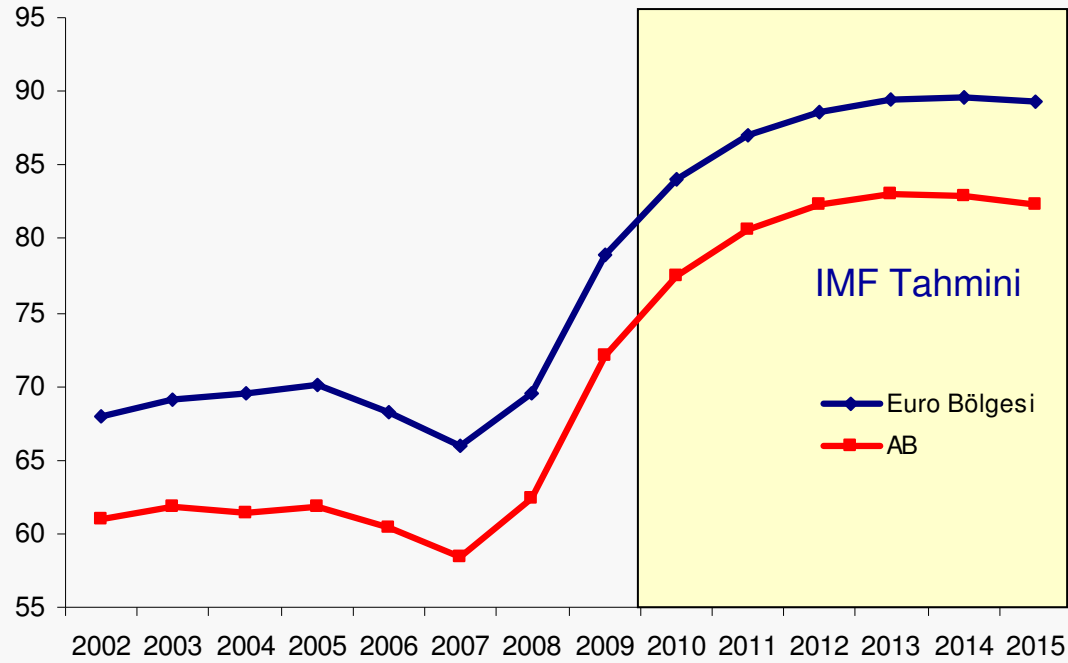
Ekim 2010

Konuřma Planı

- 1. İstikrarın Deęeri**
- 2. Fiyat İstikrarı ve Finansal İstikrar**
- 3. Finansal İstikrarın Unsurları**
- 4. İstikrar ve İletifim**

Kamu Borcu – Avrupa Birliđi

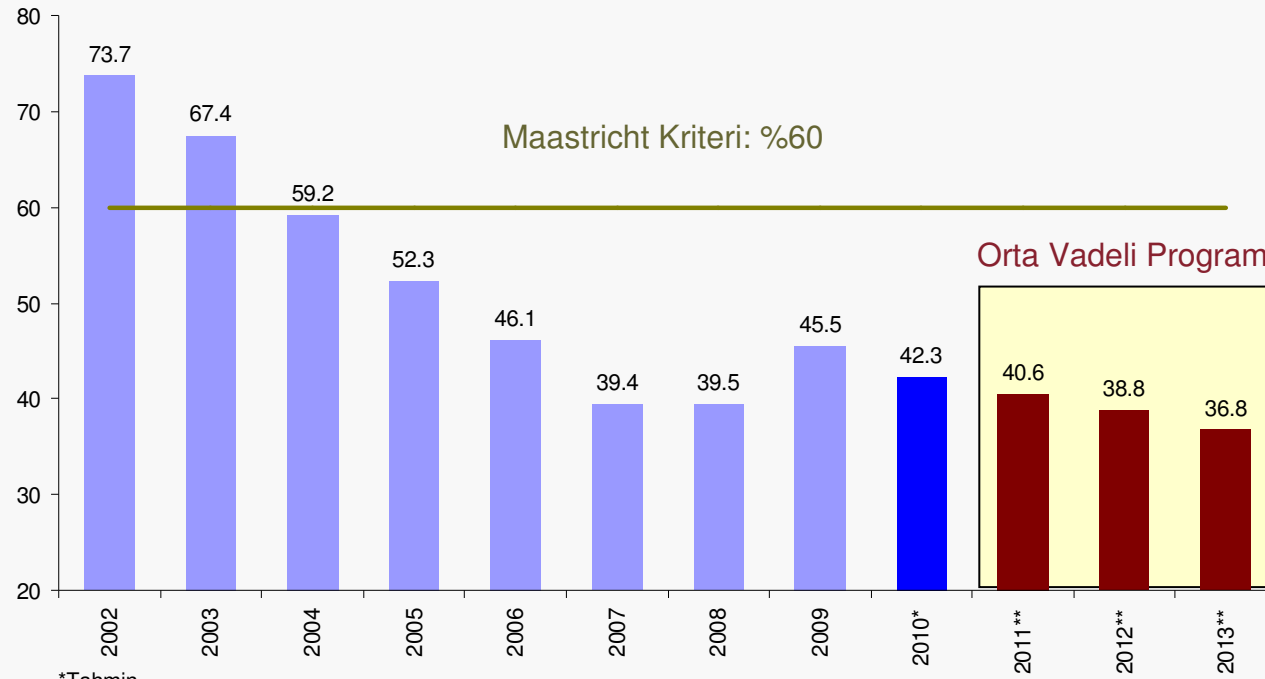
Avrupa Birliđi Kamu Borcu
(2002 – 2015, GSYİH'ye oranı, yüzde)

Kaynak: IMF WEO

Kamu Borcu - Türkiye

Avrupa Birliđi Tanımlı Kamu Borcu (2002 – 2013, GSYİH'ye oranı, yüzde)

*Tahmin

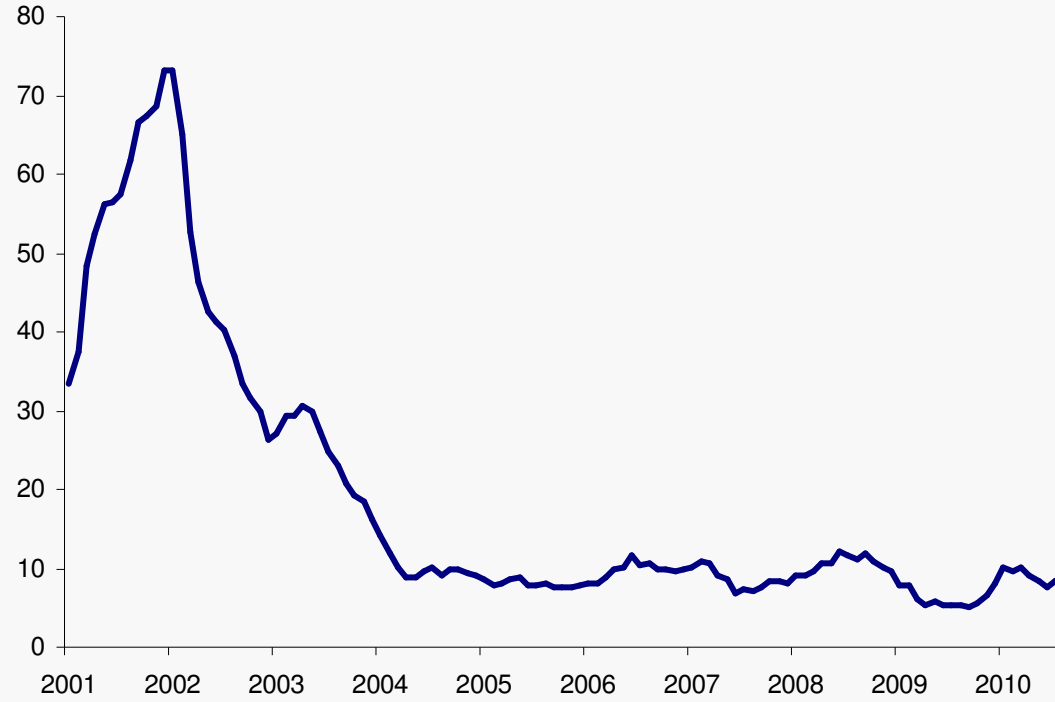
**Orta Vadeli Program (2011-2013) Hedefleri

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

Fiyat İstikrarı - Türkiye

TÜFE

(Şubat 2001 - Eylül 2010, yıllık yüzde değişim)

Kaynak: TÜİK

Reel Faiz Gelişmeleri

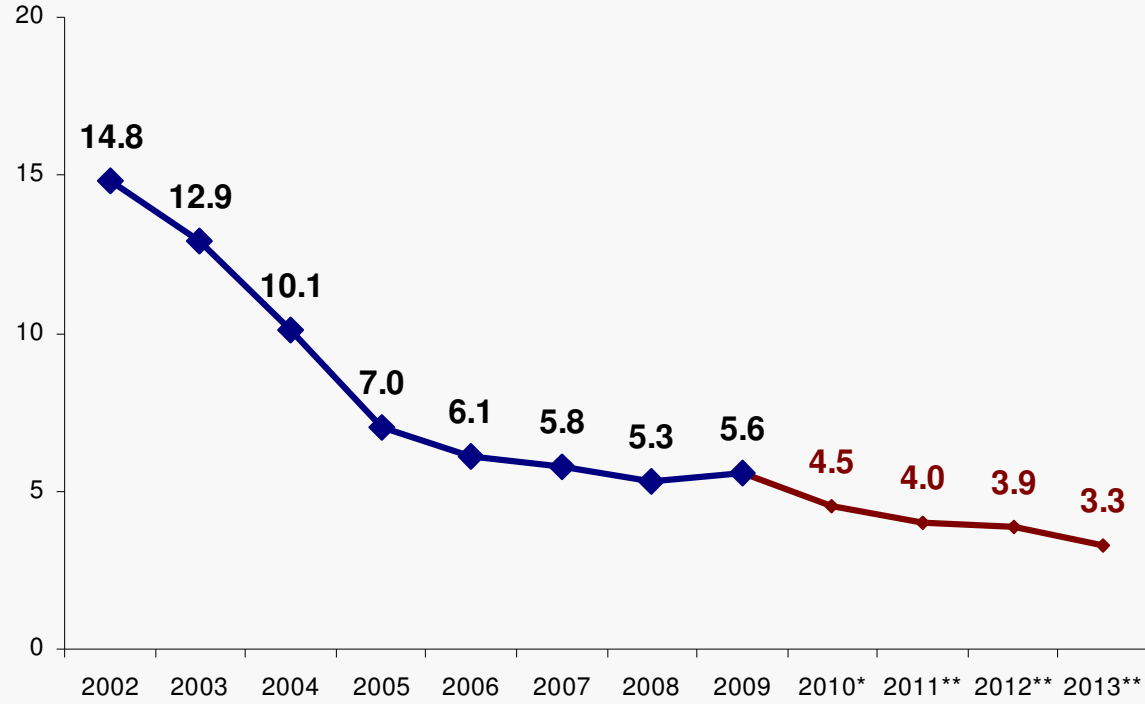
Reel Piyasa Faizi
(Gösterge DİBS Faizi, Eylül 2002 – Eylül 2010, yüzde)

* 12 Aylık Enflasyon Beklentileri kullanılmıştır.
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, TCMB

İstikrar ve Mali Alan

Faiz Harcamaları
(2002-2013, GSYİH'ye oranı, yüzde)

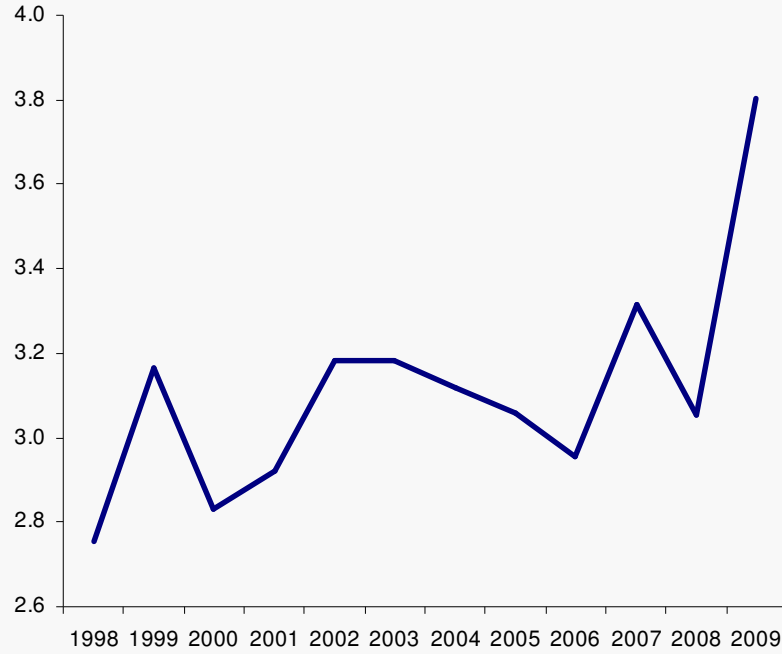
*Tahmin

** Orta Vadeli Program

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

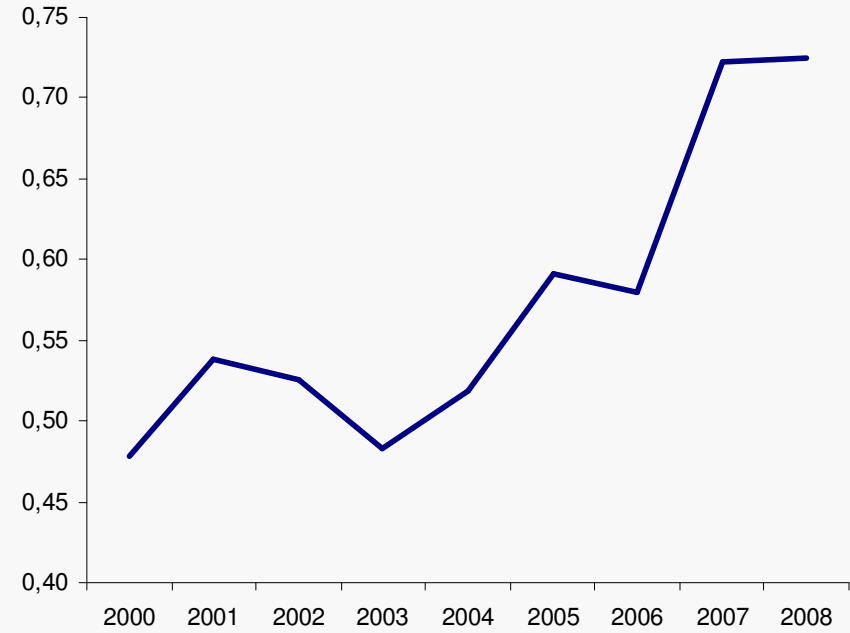
İstikrarın Deęeri: Eđitim ve Ar-Ge

Kamu Sektörü Eđitim Harcamaları
(1998-2009, GSYİH'ye oranı, yüzde)

Kaynak: TÜİK

Toplam Ar-Ge Harcamaları
(2000-2008, GSYİH'ye oranı, yüzde)

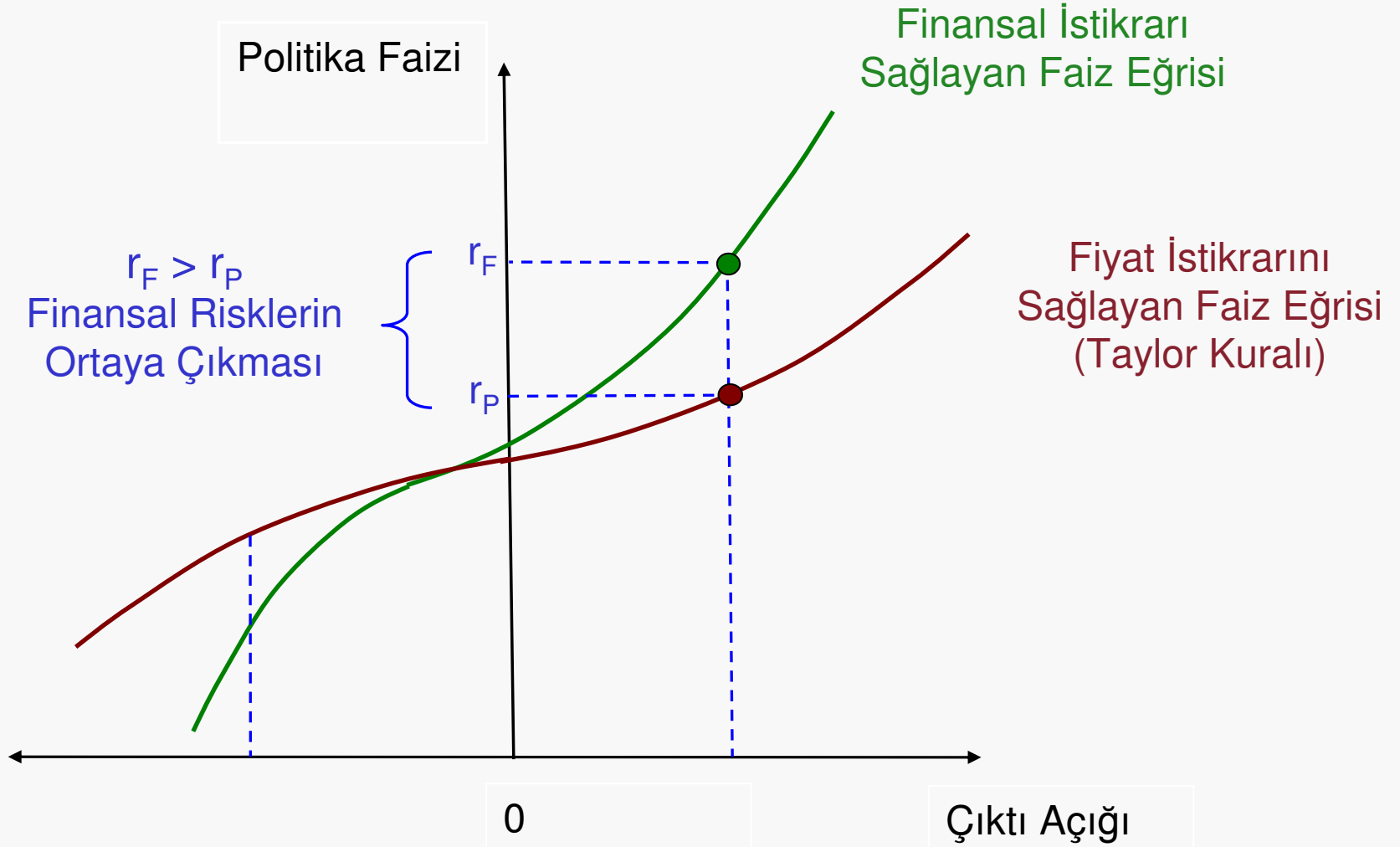
Kaynak: TÜİK

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **Küresel finans krizi sırasında ve sonrasında yaşanan gelişmeler, politika yapıcılar nezdinde finansal istikrarı ön plana çıkarmıştır.**
- **Ekonomide fiyat istikrarı için gerekli olan faiz seviyesi ile finansal istikrar için gerekli olan faiz seviyesi her zaman birbirleri ile uyumlu değildir.**
- **Ekonominin aşırı genişleme gösterdiği bir durumda enflasyonu kontrol altına alan bir faiz politikası, finansal risklerin ortaya çıkmasını engellemekte yetersiz kalabilmektedir.**
- **Öte yandan şiddetli bir resesyon durumunda, finansal istikrarın tesisi için çok daha düşük bir faiz seviyesine ihtiyaç duyulabilmektedir.**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

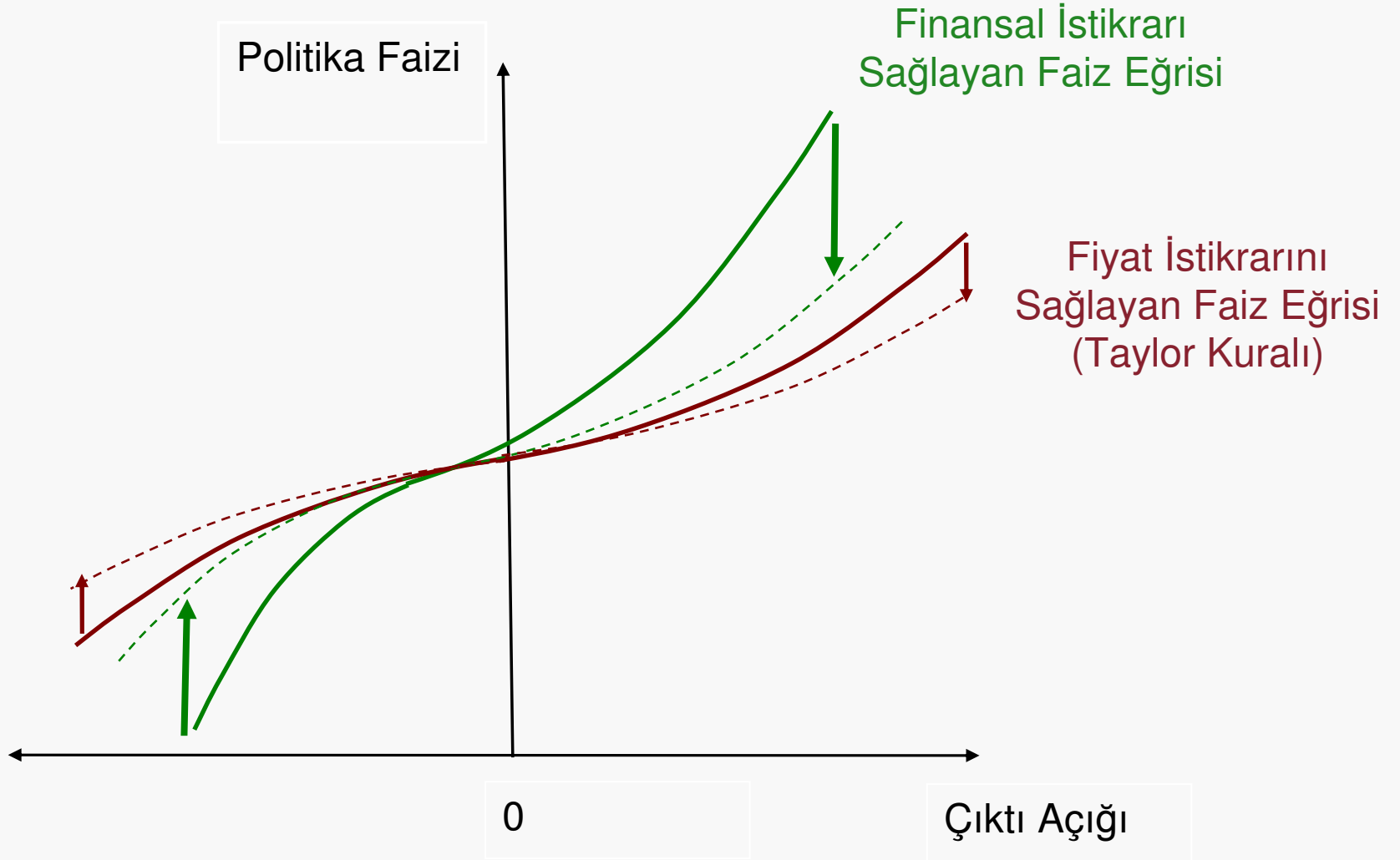

Not: Faiz dışı araçların kullanılmadığı durumda

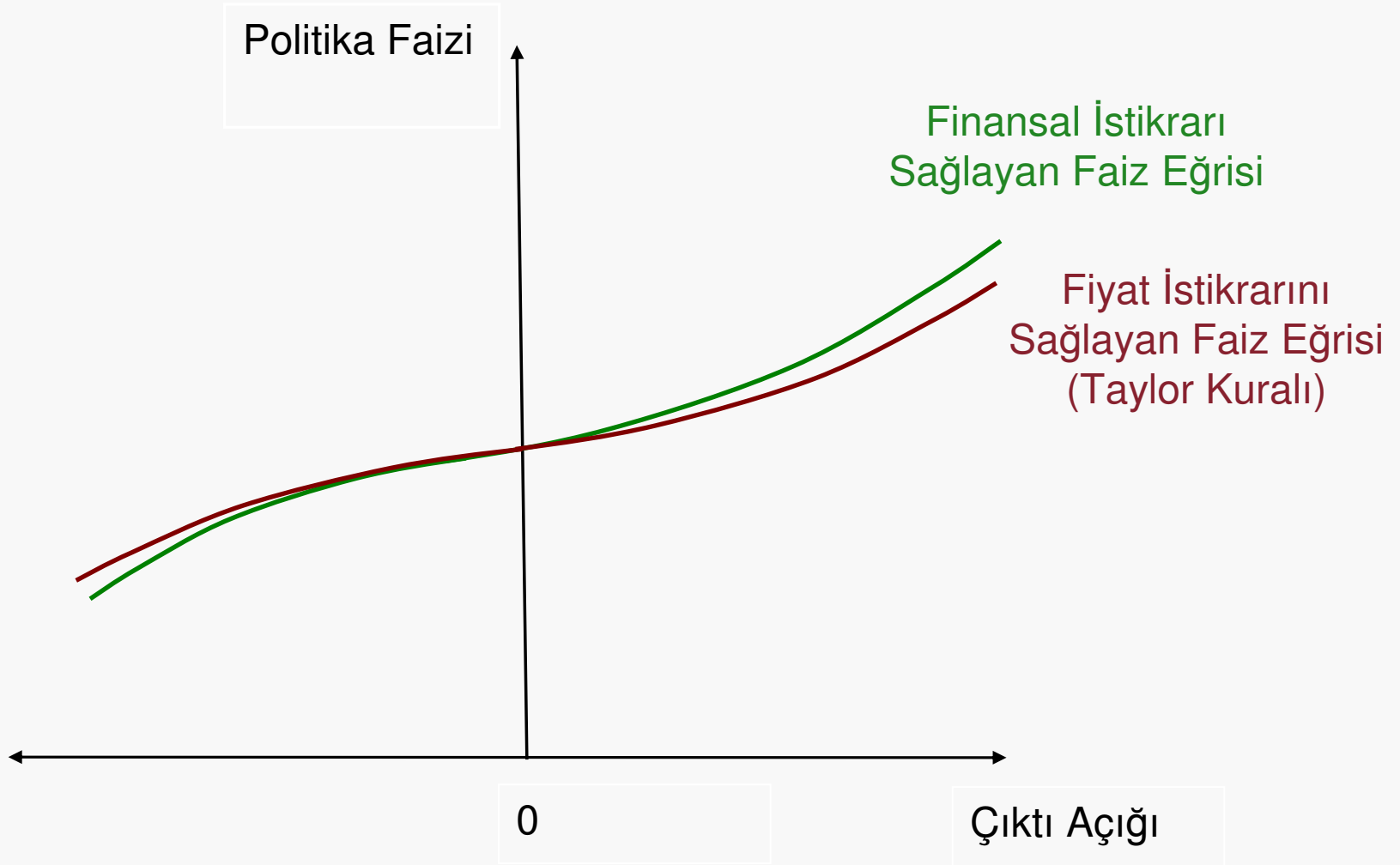
Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- Küresel finans krizinin ortaya çıkmasına neden olan etkenlerden biri, gelişmiş ülkelerin merkez bankalarının fiyat istikrarına odaklanırken, finansal istikrarı göz ardı etmeleridir.
- Örneğin Amerikan Merkez Bankası FED, 2003-2007 arasında uyguladığı para politikası ile enflasyonu düşük seviyelerde tutmakla birlikte, borçluluk oranlarının ve varlık fiyatlarının aşırı artmasına yol açarak finansal istikrarın bozulmasına katkıda bulunmuştur.
- Ülkemizde 2002 yılından itibaren izlenen basiretli para ve maliye politikaları ile başta BDDK olmak üzere finansal istikrardan sorumlu kurumların temkinli politika uygulamaları, 2006 sonrası uygulanan parasal sıkılaştırma ve sonrasında izlenen temkinli para politikası duruşu finansal sistemimizde risklerin ortaya çıkmasını engellemiştir.

Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum

Faiz Dışı Araçların Kullanıldığı Durum

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **Son dönemde aldığımız ilave önlemler, önümüzdeki dönemde tüm dünyayı etkisi altına alacağını düşündüğümüz yeni konjoktüre karşı bir hazırlık olarak değerlendirilmelidir.**
- **Bu yeni konjoktürün temel özelliği, güvenilir ve dinamik yükselen piyasa ekonomilerine yoğun sermaye akışı sonucunda, bu ekonomilerde aşırı ısınma, aşırı borçlanma ve varlık balonları oluşması riskinin belirmesi ve cari açığın finansal istikrarı tehdit edecek düzeylere ulaşma ihtimalidir.**

Merkez Bankaları ve Finansal İstikrar

- **“Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak” (Merkez Bankası Kanunu, Madde 4)**
- **Merkez Bankası, kuruluş kanunu gereği Türkiye’de finansal istikrardan sorumlu kurumlardan biridir.**
- **Merkez Bankası, gözetim ve denetimden sorumlu diğer kurumlardan farklı olarak finansal istikrara makro açıdan bakmaktadır.**

Finansal İstikrarın Unsurları

1. **Borçluluk oranları:** Daha çok öz kaynak kullanımı, daha basiretli borçlanma
2. **Borçlanma vadeleri:** *Yurt içi ve yurt dışı borçlanma ile mevduatın vadesinin uzatılması*
3. **Döviz pozisyonları:** *Kamu ve özel sektörün döviz pozisyonununun güçlendirilmesi*
4. **Risk yönetim süreçleri ve yöntemi:** *Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi araçlarla kur riski yönetiminin etkinleştirilmesi*

İstikrar ve İletişim

- 1. Enflasyon Raporu: Yılda 4 kez**
- 2. Finansal İstikrar Raporu: Yılda 2 kez**
- 3. Başkan Yılmaz'ın TİM'de yaptığı sunuş (Eylül 2010)**
- 4. Başkan Yılmaz'ın TBB'de yaptığı sunuş (Ekim 2010)**

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

Krizlere Rağmen Gelişmeyi Sürdürmek

Stratejik Düşünce Enstitüsü Sunumu

Doç.Dr.Erdem BAŞÇI

Başkan Yardımcısı

Ekim 2010